

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

ในภาวะปัจจุบันการค้าต่างประเทศ (International Trade)^๑ ทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจอย่างมากมาย นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่มกำไรจากการผลิตสินค้าและบริการของต่างประเทศ ซึ่งการค้าระหว่างประเทศเป็นพื้นฐานของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange) และเกี่ยวข้องกับเงินตราสกุลต่าง ๆ ในโลก เพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดของการค้าระหว่างประเทศ ธุรกิจจึงต้องระมัดระวังเกี่ยวกับโครงสร้างของอัตราแลกเปลี่ยนการเตรียมการค้าขายด้วยเงินตราสกุลต่าง ๆ ตลอดจนสัญญาการซื้อขาย ความยากลำบากของการค้าระหว่างประเทศ คือ การป้องกันการขาดทุนในด้านปริวรรต เนื่องมาจากความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวขึ้นลง (Fluctuation) ของอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนยังมีผลกระทบต่อกระเทบกระเทือนกับเศรษฐกิจของประเทศที่ทำการค้าอย่างมาก ดังนั้น จึงควรจะมีการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติ (Practices) และเทคนิค (Techniques) ของการปริวรรตเงินตราระหว่างประเทศ ระหว่างสถาบันและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และแนวทางเพื่อที่จะป้องกันปัญหาและขจัดอุปสรรคต่อการปริวรรต อันเป็นผลมาจากการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราสกุลต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อการค้าและการชำระเงิน ตลอดจนกระทบกระเทือนภาวะเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ซึ่งผู้เขียนได้ตระหนักถึงผลกระทบกระเทือนเหล่านี้ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ทำ

^๑การค้าระหว่างประเทศ หมายความว่า การค้าระหว่างท้องถิ่นที่อยู่ภายใต้การปกครองที่แตกต่างกัน การค้าที่จะต้องมีการข้ามเส้นกันพรมแดนระหว่างประเทศ ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนและวิทยาการต่าง ๆ ระหว่างประเทศโดยมีเงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

การศึกษาวิธีการปฏิบัติและ เทคนิคของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้คือ

๑. ศึกษาถึงแนวทางวิธีการปฏิบัติการเงินระหว่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ โดยอาศัยความแตกต่างของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราสกุลหลัก (Trade Currencies) ตลอดจนปัจจัยที่กำหนดและการทำงานของระบบรวมทั้งประสิทธิภาพของระบบ
๒. เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศในการใช้เงินตราต่างประเทศ
๓. ป้องกันมิให้เศรษฐกิจภายในประเทศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือการค้าของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ
๔. ศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อบริษัทการค้าระหว่างประเทศในการใช้เงินตราต่างประเทศเพื่อ เสนอแนะช่องทางในการปรับปรุงและแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาโดยหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวบรวมข้อมูลที่ได้แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงของการปฏิบัติและ เทคนิคของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและ เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วจึงสรุปผลของการศึกษาและ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อลดระดับความเสี่ยงของการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

การศึกษาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้รับข้อมูลมาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งสามารถจะแบ่งการศึกษาข้อมูลออกได้ดังนี้คือ

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
 - สัมภาษณ์ (Interview) โดยการสอบถามประมวลความคิดเห็นจากบุคคลต่าง ๆ ในวงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - ก. เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของฝ่ายการต่างประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะในส่วนการปริวรรตเงินตราต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ
 - ข. เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้านเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ในฝ่ายต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

ค. พ่อค้าผู้ส่งออกและสั่งเข้า

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

โดยศึกษาจากแหล่งต่อไปนี้

ก. ศึกษาจากตำราภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ข. ศึกษาจากบทความ รายงาน สิ่งตีพิมพ์

ค. ศึกษาข้อมูลจากผลการสำรวจและศึกษาริจัยของธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติของธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

๒๐

ความหมายและความสำคัญของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ หรือการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ (Foreign Exchange)

นักเศรษฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส Gaetan Pirou ได้ให้คำจำกัดความสำหรับการปริวรรตเงินตราต่างประเทศว่าเป็น "ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศกับระบบเงินตราต่างประเทศ" ทั้งนี้เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ที่ทำการติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันใช้เงินต่างสกุลกัน ดังนั้นเมื่อมีการชำระค่าสินค้าและบริการ ประเทศผู้ซื้อจะต้องชำระเป็นเงินตราสกุลที่ผู้ขายต้องการ หรือเงินสกุลอื่น ๆ ตามแต่จะตกลงกันว่าจะ เป็นเงินสกุลใด ดังนั้นจึงมีการแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลหนึ่งไปเป็นอีกสกุลหนึ่ง หรือหลายสกุลตามข้อตกลงเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศ

แหล่งรับซื้อแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลต่าง ๆ ได้แก่ ตลาดเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange Market)^๑ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางมาก เพราะสถาบันการเงินที่รับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ คือ ธนาคารซึ่งจะเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารในประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เช่น ธนาคารในประเทศสหรัฐ อังกฤษ ญี่ปุ่น และประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าของเงินตราสกุลสำคัญ ๆ และมีบทบาทในการค้าระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกระทำได้โดยการหักโอนบัญชีซึ่งกันและกันเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องขนเงินตราที่ต้องการแลกเปลี่ยนกันจริง ๆ เช่น พ่อค้าไทยต้อง

^๑ตลาดเงินตราต่างประเทศเกิดขึ้นเพราะการใช้เงินตราต่างกันในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ประกอบด้วยผู้ขาย ผู้ซื้อ ซึ่งทำหน้าที่แลกเปลี่ยนเงินตราจากสกุลหนึ่งไปยังอีกสกุลหนึ่ง ผู้ขายเงินตราต่างประเทศอาจจะอยู่ในรูปของกลุ่มบุคคลหรือสถาบัน ซึ่งได้รับเงินตราต่างประเทศจากการค้าหรือกำไรจากการลงทุนในต่างประเทศ และประสงค์ที่จะเปลี่ยนเงินตราสกุลของตนหรือเงินตราสกุลอื่น ส่วนผู้ซื้อเงินตราต่างประเทศเป็นผู้มีหนี้สินและมีภาระผูกพันที่จะต้องใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศในการชำระหนี้

การเงินดอลลาร์ สรอ. เพื่อใช้ชำระค่าสินค้าให้แก่พ่อค้าอเมริกัน เขาก็จะนำเงินบาทไปซื้อเหรียญสหรัฐอเมริกามาจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่เขาเป็นลูกค้าอยู่ และธนาคารพาณิชย์นั้นก็จะส่งจ่ายเงินในบัญชีที่มีอยู่กับธนาคารตัวแทนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งโดยมากมักจะให้แก่ในนครนิวยอร์ก บัญชีชนิดนี้เรียกว่า Nostro Account ใช้ชำระเงินเหรียญสหรัฐอเมริกาให้ตัวแทนตามคำสั่งของพ่อค้าไทย โดยการหักบัญชีของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว ที่มีอยู่กับธนาคารตัวแทนในสหรัฐอเมริกา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ ๒ ประการคือ

๑. เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับ การปริวรรตเงินตราต่างประเทศ ให้เข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำงาน การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันและทราบถึงผลการทำงานของการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ เพื่อหาวิธีการที่จะลดระดับความเสี่ยงของการแลกเปลี่ยน เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าระหว่างประเทศและการธนาคาร ตลอดจนการรั้งเงินในตลาดเงินตราต่างประเทศ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนโดยตรง หรือผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผลของการวิจัยดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์เป็นพิเศษ เพราะยังมิได้มีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างเป็นทางการมาก่อน

๒. เพื่อเสนอแนะแนวทางต่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อหาทางป้องกันแก้ไขอุปสรรค ตลอดจนข้อขัดข้องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ เพื่อให้การทำงานของ การปริวรรตเงินตราต่างประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยุติธรรม อันเป็นผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าทางการค้า และการประกอบธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย